



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

v. 16. 17. & 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

nam ipsi etiam Sectarii de donis interpretantur, vt Bezæ, Bullingerus, Musculus. Aiunt etiam eos perituros, qui in Euangelio negligentes fuerint. Securitas certe non potest dari; nam varia est & incerta negotiandi fortuna. Et si rem consideremus, securissimum qui fuit, damnatus est. Talentum inquit reddo, quod tuum est, memissum face. Quasi dicat, nihil hic labore opus est, credo mihi non imputari negligentiam, credo iustum me esse. Alii lucrati sunt, & duplicarunt, (vbi quædam Græca exegesis ex glossa habent) at mihi curæ non fuit, vt essent *ἐνέγρα* *χρησά* tua, vt auferentur, sed vt meæ securitati consulere; Sciebam enim, mandata tua esse impossibilia, & opera ad salutem non facere.

VERSUS 19. & sequentes.

Post multum vero temporis venit Dominus seruorum illorum, & posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi Dominus eius: Ego serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, &c.

QUESTIO I.

Quod iudicium de seruis, & primum?

§. 1. Post multum temporis Dominus rediit, vt magis esset negociandi copia, & si quid damni fecissent, vt fieri affoleat, id diligentia, & industria restituerent. Longum tempus est, illud, quod in præcedente parabola indicatum est per moram sponsi. Venit tamen, & rationem ponit cū seruis suis, *αὐταί* *αὐτῶν*, simul ponit, nempe rationes expensæ & accepti confertens, id vero in generali, & particulari iudicio. Syrus, *נאמן* *הרשונה*, quod dicitur de accurata, & meditata ratione, a verbo *חשב* quod est studiose, acute, & prudenter moliri, cogitare. Nam omnium ditorum, etiam verbi oculos reddent ratio. Nihil enim occultū, nihil erit impunitū. Cogitationes omnes nō facta modò clarā in luce apparebunt, & accusabunt. Neminem tutum redet vel tans, vel tenebræ, omnis tergiversandi est absumpta occasio. Quales inquit S. Amb. 1. S. in Euan. Luc. autem mites qui possunt metum futuri collibere iudicii, cum scriptum sit: Tremor ante te montes occupabit: & celum & terra transfuerunt: Quomodo terrarum portio manebit immūis, aut tuum me poterit, quæ nec ipsa se seruat? Vbi igitur me ab ira eius abscondam, qui conturbat profundum maris? Si ascendero in celum, ibi est: Si descendero in infernum, adest. Non ego falli possum, qui vbiq; est, sed placari. Adest itaque iudicii dies: Si non vix comprehendi, quotidie time, quotidie fuge. Quæris quomodo fugias? Ascende in montem qui euangelizet Sion, vt ex celorum vertice possis eminere meritorum. Deus enim montium, & non vallium est. Ascende eo, vbi Christus sedet ad dexteram Dei, cuius fundamentum in montibus sanctis, & montem circum dicitur. Mons tuus Paulus, mons tuus Petrus est. Super eorum fidem mentis tue locato vesigium. In lege Dei, acque hæreditate fidei constitutos iudicii dies non ad pernam inuenit, sed ad gloriam.

§. 2. Eo in timore operatus est ille seruus, qui adueniens dicere potuit: *Δικαιώθητε ἐν ἐνέργειᾳ τοῦ αἰῶνος*, Adams Conzen in Ehang. Tom. 1.

alia quinque lucratus super ipsa, noster legit, *ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ* *ἀποτί* *superlucratus sum ipsi*. Syrus: *עליון* *super ipsa*. Laudatur, Retulit enim argentum quod accepit, & tantundem qui lucrati sunt. & nam ex Græco esse glossa testatur *ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ* *super ipsa*, vt in lingua Ianan, seu Ionica, hoc est Græca. Eadem voce laudatur & qui duo superlucratus est.

Non tamen ille supra multa, vel paria, vel numero æqualia constitutus est. Nam alter decem talenta habet, hic quatuor. & iam supra ostendi. Hieronymus ex his meritorum disparitatem demonstrat. Ita Merita imparia. Iovinianum ille ex eo conuincit, meritorum paritatem in Ecclesiam inducere parantem. Nostorum sectariorum furor, non modo paritatem, sed ipsa merita, adeoque ipsas virtutes excidere conatur. Bullingerus hoc loco ambigue loquitur claritate textus conuictus, & sua hæresi impeditus ne omnino vera fateatur. [In eo autem iudicio oportet vnumquemlibet nostrum rationem reddere omnium eorum, quæ dixit, & fecit. hoc est, quomodo donis sibi à Deo concessis usus sit in hoc sæculo. Et paulo post. Per duos seruos omnes boni per Ecclesiam significatur, quorum vt est dispar gratia, ita fructus quoque impar. Et deinceps. Proinde cum ipsi de se modeste sentiunt, merentur habere ipsum Dominum laudatorem. Nam ipsi iam prædicat, ac collaudat, ipsorum fidem ac diligentiam, præmiumque confert iustis, atque pulchris virtutibus, Euge, inquit, &c. Et paulo post; Ineffabilia ergo dona rependuntur fidelibus seruis à Domino. Nam intra, ait, in gaudium Domini tui, &c.

Hæc vere & catholicè. Nec illud male. [Rursus quisquis liberalissimam Dei beneficentiam expertus, dispensatione plurimum valet, & lucrum indies facit amplissimum, meminerit se aliena liberalitate felicem esse, Deo ergo gratias agat, &c.] Quod a. communi suorum errore, meritum, ideoque præmium negat, cū hisce consistere nō posse, ipse sine dubio iudicauit.

Non potest vlli dubium esse eos mereri dominum laudatorem, vt Bullingerus ipse fatetur. Nam cum dona sint gratuita ipsa talenta, operatio, & cooperatio, lucrum ipsum; non est gloriandum; sed Deo gratia habenda, qui sua dona, nostra voluit esse merita. Et primus quidem plurimum fructus Deo retulit, fructus ille est augmentum gratiæ, & bonorum operum exercitatio, & quicquid inde in alios utilitatis deuenit. Fructus ille ex merito est, quia ex promissione redemptoris. Nam gratia dispar, & fructus impar, quia responder gratiæ. In Ecclesia sancta sedulitate pensare iubet, quod hætenus deminutum dolet. Promissio igitur Dei tenetur in Ecclesia, qua constat, posse pensari sedulitate sancta quod deest, id si fiat, non deerit ex fœdere manus munifici liberatoris.

Quod si etiam quispiam lucrum facit amplissimum, de liberalitate Dei liberalis, non est dubium lucrum esse ex pacto, ideoque ex merito, licet, pactum, & meritum sint ex gratia, solum autem debitum ex pacto. Superlucratus sum, vterque dicit, non exprobrando Deo labores suos aut merita, sed gratias agendo, quod gratiam dederit, & ex gratia laborantibus præmium promiserit. Si Deus collaudat fidem, & diligentiam, si præmium confert iustis, & pulchris virtutibus, & confert ex promisso, vi iuramenti sui, etiam confert ex merito, quod ipse promittendo fecit meritum; alioqui nulla mercedis expectatione omnia facere etiam oportet. Laudat autem bonitatem & fidem, nec modo laudat, sed propter eam, supra multa, inquit, te constituam. Cum ergo Dominus vniuersorum pronunciet; se eos supra multa constituturum quia super pauca fuerunt fideles, non oportet seruum negare mercedem reddi operibus, cum Dominus prosteatur. Quis obsecro hominem ferret, hic de sola fide

R r garrien-